



Služba Skupštine Crne Gore

Istraživački rad:

Uporedni pregled pojedinih pitanja definisanih poslovnica parlamenta nekoliko zemalja regiona i EU

Podgorica, oktobar 2011. god.

Broj: 07/2011.

Datum: oktobar 2011.

Pripremio: Odsjek za istraživanje, analizu, biblioteku i dokumentaciju

Stavovi sadržani u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore

SADRŽAJ:

Uvod	4
1. Radna tijela	4
1.1 Spisak odbora u nekoliko parlamenata zemalja regiona i Evropske unije sa osvrtom na nadležnosti odbora za vanjske i evropske poslove .	5
1.1.1 Češka (<i>Chamber of Deputies</i>)	5
1.1.2 Estonija (<i>Riigikogu</i>)	6
1.1.3 Evropski parlament (<i>European Parliament</i>)	8
1.1.4 Finska (<i>Eduskunta</i>)	9
1.1.5 Hrvatska (Hrvatski sabor)	10
1.1.6 Mađarska (<i>Az Ország háza</i>)	12
1.1.7 Makedonija (<i>Sobranie</i>)	13
1.1.8 Njemačka (<i>Bundestag</i>)	15
1.1.9 Slovenija (<i>Državni zbor</i>)	16
1.1.10 Srbija (Narodna skupština).....	18
1.2 Pododbori	20
1.2.1 Češka	20
1.2.2 Estonija	20
1.2.3 Evropski parlament	20
1.2.4 Finska	21
1.2.5 Hrvatska	21
1.2.6 Mađarska	21
1.2.7 Makedonija	21
1.2.8 Njemačka	22
1.2.9 Slovenija	22
1.2.10 Srbija	22
2. Prolaznost prijedloga akata do rasprave na plenarnoj sjednici	22
3. Poslanička pitanja i premijerski sat	24
3.1 Tabela: Poslanička pitanja	24
4. Parlamentarna saslušanja	27
4.1 Češka	28
4.2 Estonija	28
4.3 Evropski parlament	29
4.4 Finska	30
4.5 Hrvatska	30
4.6 Mađarska	31

4.7	Makedonija	31
4.8	Njemačka	33
4.9	Slovenija	34
4.10	Srbija	34
Izvori	35

Uvod

U ovom dokumentu nalazi se pregled uporednih rješenja iz parlamenata nekoliko zemalja regiona i zemalja članica Evropske unije, koja se odnose na sljedeća pitanja:

- spisak radnih tijela sa opisom nadležnosti odbora zaduženih za pitanja vanjskih/međunarodnih poslova/odnosa i evropskih poslova/pitanja Evropske unije
- poslovnička pravila u vezi sa pododborima
- prolaznost prijedloga akata do rasprave na plenarnoj sjednici
- parlamentarna saslušanja kao mehanizam parlamentarne kontrole

Odsjek je prilikom odabira zemalja vodio računa da obuhvati zemlje regiona i nove članice Evropske unije, zbog ranijeg i/ili sadašnjeg većeg stepena sličnosti procedura i praksi u vezi sa navedenim pitanjima i upoznavanja sa postignutim napretkom, ali i da obuhvati skandinavske i zemlje tradicionalne demokratije kao referentne osnove kako za ova tako i za brojna druga pitanja.

Podaci su prikupljeni sa internet stranica parlamenata čiji su poslovnici upoređivani, iz tekstova samih poslovnika parlamenata, kao i putem mreže ECPRD-a, odnosno iz odgovora parlamenata na zahtjeve br. 1791 „Procedura u vezi sa javnim saslušanjima: pravila o javnim saslušanjima“ (eng. „*The procedure for public hearings: rules on public hearings*“) i br. 757 „Prava parlamentarne manjine“ (eng. „*Parliamentary Minority Rights*“).

1. Radna tijela

Gotovo svi parlamenti organizuju dio svog rada u parlamentarnim radnim tijelima. Radna tijela se mogu definisati kao manje radne grupe poslanika koje imaju zadatak da razmatraju određena pitanja iz nadležnosti parlamenta. Bilo da se obrazuju kao privremena, bilo kao stalna, radna tijela obezbjeđuju usredsređeniju i temeljniju raspravu nego što je slučaj na plenarnim sjednicama. U dokumentu „Parlamentarni odbori“ (eng. *Committees in Legislatures*) navodi se „da su odbori (ponekad i pod nazivom komisije) manje grupe poslanika koje imaju zadatak da, bilo na trajnoj ili privremenoj osnovi, razmatraju pitanja detaljnije nego što bi mogao parlament u

plenumu“¹. U „Pregledu parlamentarnih poslovnika“ (eng. *Parliamentary Rules of Procedure - An Overview*) navodi se da je „njihova struktura i snaga različita od zemlje do zemlje. Kongres SAD-a, na primjer, ima dugogodišnju tradiciju vrlo snažnih odbora. S druge strane, odbori u Ujedinjenom Kraljevstvu su obično *ad hoc* odbori koji se obrazuju za svaki prijedlog zakona (u pitanju su odbori za javne prijedloge zakona, koji nose naziv po prijedlogu zakona koji razmatraju). Pored ovih, postoje i izabrani odbori za parlamentarnu kontrolu aktivnosti različitih ministarstava.“² Uopšte uzev, postoje brojne sličnosti, ali i razlike u pogledu strukture i drugih pitanja u vezi sa parlamentarnim radnim tijelima među različitim zemljama.

U nastavku je dat spisak radnih tijela devet parlamenata evropskih zemalja (Češka - Donji dom, Estonija, Finska, Hrvatska, Mađarska, Makedonija, Njemačka - Bundestag, Slovenija, Srbija) kao i Evropskog parlamenta. Posebno su date i nadležnosti odbora zaduženih za vanjske poslove ili međunarodne odnose i odbora zaduženih za pitanja Evropske unije ili, kako se u nekim zemljama nazivaju, evropske poslove. Nakon toga, dati su komparativni podaci u vezi sa pravnom osnovom za obrazovanje i drugim pitanjima koja se tiču rada parlamentarnih pododbora.

1. 1 Spisak odbora u nekoliko parlamenata zemalja regiona i Evropske unije sa osvrtom na nadležnosti odbora za vanjske i evropske poslove

1.1.1 Češka (*Chamber of Deputies*)³

U Parlamentu Češke postoje sljedeći odbori:

1. Odbor za vanjske poslove;
2. Odbor za odbranu i bezbjednost;
3. Odbor za poljoprivredu;
4. Odbor za budžetsku kontrolu;
5. Odbor za Ustav i pravna pitanja;
6. Odbor za ekonomske poslove;
7. Odbor za životnu sredinu;
8. Odbor za evropske poslove;
9. Odbor za zdravstvo;
10. Odbor za peticije;

¹ National Democratic Institute for International Affairs (NDI), 1996, *Committees in Legislatures/A Division of Labor*, str. 3

² European Parliament, Office for Promotion of Parliamentary Democracy, 2010, *Parliamentary Rules of Procedure - An Overview*, str. 52

³ Podaci preuzeti sa zvaničnog veb sajta Parlamenta <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw>

11. Odbor za državnu administraciju i regionalni razvoj;
12. Odbor za nauku, obrazovanje, kulturu, mlade i sport;
13. Odbor za socijalnu politiku;
14. Odbor za budžet;
15. Odbor za izbore;
16. Mandatno-imunitetski odbor;
17. Organizacioni odbor.

Komisije:

1. Izborna komisija Predstavničkog doma;
2. Stalna komisija za pitanja porodice i jednake mogućnosti;
3. Stalna komisija za nadzor nad telekomunikacijskim snimanjem lica i objekata, interferencijom elektronskih komunikacija i nadzor nad inspekcijskim poslovima policije;
4. Stalna komisija za nadzor nad radom Vojne obavještajne službe;
5. Stalna komisija za nadzor nad radom Kancelarije za nacionalnu bezbjednost;
6. Stalna komisija za nadzor nad radom Bezbjednosno-informativne službe;
7. Stalna komisija za rad Službe Predstavničkog doma.

Odbor za vanjske poslove, između ostalog, nadležan je za zakonodavstvo u oblasti vanjske politike, nadzor vladinih aktivnosti na području zajedničke vanjske i bezbjednosne politike, saradnju sa odborima za vanjske poslove u Evropi i van nje.

Odbor za evropske poslove nadležan je za razmatranje zakonodavstva Evropske unije (direktive, nacrti regulativa, bijele, zelene knjige...) i praćenje transponovanja zakonodavstva EU u nacionalno zakonodavstvo, kao i za aktuelna pitanja u vezi sa Evropskom unijom i sl.

1.1.2 Estonija (*Riigikogu*)⁴

U Parlamentu Estonije funkcionišu sljedeći odbori:

Stalni odbori

1. Odbor za ustavna pitanja;
2. Odbor za kulturu;

⁴ Podaci preuzeti sa veb sajta Parlamenta <http://www.riigikogu.ee/index.php?id=36279>

3. Odbor za ekonomska pitanja;
4. Odbor za životnu sredinu;
5. Odbor za poslove EU;
6. Odbor za finansije;
7. Odbor za vanjske poslove;
8. Odbor za zakonodavstvo;
9. Odbor za nacionalnu odbranu;
10. Odbor za ruralne poslove;
11. Odbor za socijalna pitanja.

Izabrani odbori (*select committees*)

1. Odbor za budžetsku kontrolu;
2. Odbor za primjenu Zakona za borbu protiv korupcije;
3. Odbor za nadzor bezbjednosnih službi.

Odbor za poslove Evropske unije i Odbor za vanjske poslove bave se pitanjima u vezi sa zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom EU i, u saradnji sa ostalim stalnim odborima, pripremaju mišljenje Parlamenta o nacrtima zakonodavstva Evropske unije, obezbjeđuju mišljenje o ostalim pitanjima EU i vrše nadzor nad aktivnostima Vlade u vezi sa primjenom politika EU.⁵

Odbor za poslove Evropske unije ima odlučujuću i koordinativnu ulogu kada su u pitanju evropski poslovi u estonskom Parlamentu. Odbor daje mišljenja u vezi sa zakonodavstvom EU i definiše pozicije Estonije na sastancima Savjeta ministara (uz izuzetak Zajedničke vanjske i bezbjednosne politike, gdje takvu ulogu ima Odbor za vanjske poslove). Međutim, Odbor za poslove EU ne bavi se domaćim zakonodavstvom kao ostali stalni odbori. Sastav Odbora razlikuje se od sastava ostalih stalnih odbora - ima najmanje 15 članova koji su istovremeno i članovi ostalih stalnih odbora. Članovi Borda Parlamenta⁶ takođe mogu biti članovi Odbora za poslove EU, što nije moguće u slučaju ostalih stalnih odbora.

Odbor za vanjske poslove učestvuje u formiranju vanjske politike Estonije i definisanju pozicija u vezi sa vanjskim odnosima, kao i vršenju nadzora nad vladinim aktivnostima u vezi sa sprovođenjem vanjske politike. Odbor obavlja zakonodavnu proceduru u vezi sa vanjskim odnosima, ratifikacijom bilateralnih i multilateralnih međunarodnih ugovora, potpisivanjem međunarodnih konvencija i sl.

⁵ Poslovnik Riigikogu-a, član 18, stav 3 http://www.riigikogu.ee/?rep_id=799356

⁶ Bord estonskog Parlamenta čine predsjednik i potpredsjednici Parlamenta

1.1.3 Evropski parlament (*European Parliament*)⁷

U Evropskom parlamentu funkcioniše 20 stalnih odbora:

1. Odbor za vanjske poslove u okviru kojeg funkcionišu dva pododбора:
 - a. Pododbor za ljudska prava;
 - b. Pododbor za bezbjednost i odbranu;
2. Odbor za razvoj;
3. Odbor za međunarodnu trgovinu;
4. Odbor za budžet;
5. Odbor za budžetsku kontrolu;
6. Odbor za ekonomska i monetarna pitanja;
7. Odbor za zapošljavanje i socijalnu politiku;
8. Odbor za životnu sredinu, zdravlje i bezbjednost hrane;
9. Odbor za industriju, istraživanje i energiju;
10. Odbor za unutrašnje tržište i zaštitu potrošača;
11. Odbor za saobraćaj i turizam;
12. Odbor za regionalni razvoj;
13. Odbor za poljoprivredu i ruralni razvoj;
14. Odbor za ribarstvo;
15. Odbor za kulturu i obrazovanje;
16. Odbor za pravne poslove;
17. Odbor za građanske slobode, pravosuđe i unutrašnje poslove;
18. Odbor za ustavna pitanja;
19. Odbor za prava žena i rodnu ravnopravnost;
20. Odbor za peticije.

Odbor za vanjske poslove nadležan je za: zajedničku vanjsku i bezbjednosnu politiku i evropsku odbrambenu politiku; odnose sa ostalim institucijama i tijelima EU, međunarodnim organizacijama; jačanje političkih odnosa sa trećim zemljama putem programa za pomoć i saradnju; otvaranje, monitoring i zaključivanje pregovora o pristupanju evropskih država Uniji; pitanja u vezi sa ljudskim pravima, zaštitom manjina i unapređenjem demokratskih vrijednosti u trećim zemljama.

⁷ Podaci preuzeti sa veb sajta Parlamenta <http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/committeesList.do?language=EN>

1.1.4 Finska (*Eduskunta*)

Radna tijela finskog Parlamenta su:

1. Veliki odbor;
2. Ustavni odbor;
3. Odbor za vanjske poslove;
4. Odbor za finansije;
5. Odbor za reviziju;
6. Administrativni odbor;
7. Odbor za pravne poslove;
8. Odbor za saobraćaj i komunikacije;
9. Odbor za poljoprivredu i šumarstvo;
10. Odbor za odbranu;
11. Odbor za obrazovanje i kulturu;
12. Odbor za socijalna pitanja i zdravstvo;
13. Odbor za trgovinu;
14. Odbor za budućnost;
15. Odbor za zapošljavanje i ravnopravnost;
16. Odbor za životnu sredinu.⁸

Veliki odbor i Odbor za vanjske poslove su nadležni za pitanja Evropske unije. Veliki odbor definiše generalnu poziciju o poslovima Unije, dok je Odbor za vanjsku politiku zadužen za pitanja iz oblasti zajedničke vanjske i bezbjednosne politike.⁹

Veliki odbor je odbor za poslove Evropske unije finskog Parlamenta. Njegov najvažniji zadatak je da obezbijedi da Parlament na adekvatan način učestvuje u procesu donošenja odluka EU i da je parlamentarna kontrola u tom kontekstu efikasna. Veliki odbor nakon razmatranja prijedloga, memoranduma Vlade i mišljenja specijalnih odbora, definiše poziciju Parlamenta o prijedlogu, koja je obavezna za Vladu.¹⁰

⁸ Ustav Finske <http://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/1999/en19990731.pdf>

Poslovnik Parlamenta Finske <http://web.eduskunta.fi/dman/Document.phx?documentId=ti13611102246645&cmd=download>

⁹ Podaci preuzeti sa zvaničnog veb sajta Parlamenta <http://web.eduskunta.fi/Resource.phx/parliament/aboutparliament/eu-affairs/index.htm>

¹⁰ Podaci preuzeti sa zvaničnog veb sajta Parlamenta <http://web.eduskunta.fi/Resource.phx/parliament/committees/grand.htm>

Odbor za vanjske poslove je nadležan za međunarodne ugovore, kao i pitanja koja se odnose na opštu vanjsku i bezbjednosnu politiku, spoljnotrgovinsku politiku, razvoj saradnje sa međunarodnim organizacijama. Osim toga, odgovoran je za slanje finansijskih snaga u mirovne misije i zajedničku vanjsku i bezbjednosnu politiku Evropske unije.¹¹

1.1.5 Hrvatska (Hrvatski sabor)

U Hrvatskom saboru postoje sljedeći odbori i komisije:¹²

1. Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sistem;
2. Odbor za zakonodavstvo;
3. Odbor za vanjsku politiku;
4. Odbor za unutrašnju politiku i nacionalnu bezbjednost;
5. Odbor za odbranu;
6. Odbor za finansije i državni budžet;
7. Odbor za ekonomiju;
8. Odbor za razvoj i obnovu;
9. Odbor za turizam;
10. Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina;
11. Odbor za pravosuđe;
12. Odbor za rad i socijalno partnerstvo;
13. Odbor za zdravstvo i socijalnu zaštitu;
14. Odbor za porodicu, mlade i sport;
15. Odbor za Hrvate van Republike Hrvatske;
16. Odbor za ratne veterane;
17. Odbor za prostorno uređenje i izgradnju;
18. Odbor za zaštitu životne sredine;
19. Odbor za obrazovanje, nauku i kulturu;
20. Odbor za poljoprivredu, ribarstvo i ruralni razvoj;
21. Odbor za regionalni razvoj, šumarstvo i vodno gospodarstvo;

¹¹ Podaci preuzeti sa zvaničnog veb sajta Parlamenta <http://web.eduskunta.fi/Resource.phx/parliament/committees/foreignaffairs.htm>

¹² Hrvatski sabor je na 3. sjednici 28. marta 2008. godine izglasao izmjene i dopune Poslovnika Hrvatskog sabora. U skladu sa izmjenama i dopunama, u Saboru su prestala da djeluju radna tijela: Odbor za ekonomiju, obnovu i razvoj; Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo; Odbor za useljništvo; Odbor za prostorno uređenje i zaštitu životne sredine i Odbor za poljoprivredu i šumarstvo. Podaci preuzeti sa veb sajta Hrvatskog sabora <http://www.sabor.hr/Default.aspx?sec=2141>

22. Odbor za pomorstvo, saobraćaj i veze;
23. Odbor za izbor, imenovanja i administrativne poslove;
24. Odbor za predstavke i žalbe;
25. Odbor za međuparlamentarnu saradnju;
26. Odbor za evropske integracije;
27. Odbor za informisanje, informatizaciju i medije;
28. Odbor za ravnopravnost polova;
29. Odbor za lokalnu i regionalnu samoupravu;
30. Mandatno-imunitetska komisija.

Ostala radna tijela:

1. Nacionalni odbor;
2. Komisija za odlučivanje o sukobu interesa;
3. Savjet za građanski nadzor bezbjednosno-obavještajnih agencija;
4. Nacionalni savjet za praćenje sprovođenja Strategije za suzbijanje korupcije.

Odbor za vanjsku politiku ima sljedeće nadležnosti: razmatra pitanja vanjske politike i međunarodnih odnosa o kojima raspravlja i odlučuje Sabor i priprema prijedloge akata iz nadležnosti Sabora koji se odnose na to područje; saraduju s odgovarajućim odborima parlamenata drugih zemalja; daje mišljenje predsjedniku Republike o postavljanju i opozivu šefova diplomatskih misija Republike Hrvatske u inostranstvu; razmatra izvještaje stalnih ili privremenih delegacija Sabora u međuparlamentarnim institucijama u saradnji sa Odborom za međunarodnu saradnju; razmatra međunarodne ugovore koje Sabor potvrđuje i iznosi svoje prijedloge i mišljenja Saboru; saraduje sa tijelima u Republici koja djeluju u oblasti vanjske politike i međunarodnih odnosa. Odbor za vanjsku politiku ima prava i dužnosti matičnog radnog tijela u postupku donošenja zakona o potvrđivanju međunarodnih ugovora. Čine ga predsjednik, potpredsjednik i 11 članova.

Odbor za međuparlamentarnu saradnju, zajedno s Odborom za vanjsku politiku, nadležan je za sprovođenje vanjske politike Republike Hrvatske u okvirima međunarodne saradnje s drugim državama i međunarodnim organizacijama u poslovima od zajedničkog interesa.

Odbor za evropske integracije nadležan je za praćenje usklađivanja pravnog sistema Republike Hrvatske s pravnim sistemom Evropske unije, praćenje izvršavanja prava i obaveza Republike Hrvatske proizašlih iz međunarodnih ugovora koji se odnose na Savjet Evrope, praćenje programa Evropske unije za pomoć i saradnju, saradnju i razmjenu iskustava sa tijelima uključenim u evropske integracije. Čine ga predsjednik, potpredsjednik i 11 članova.

Nacionalni odbor je radno tijelo za praćenje pregovora o pristupanju Republike Hrvatske Evropskoj uniji. Nadležan je za nadgledanje i ocjenu toka pregovora, davanje mišljenja i smjernica u ime Hrvatskog sabora o pripremljenim pregovaračkim pozicijama, razmatranje informacija o pregovaračkom procesu, razmatranje i davanje mišljenja o pitanjima koja će se otvarati tokom pregovora, razmatranje i ocjenu pregovaračkog djelovanja pojedinih članova pregovaračkog tima, davanje mišljenja, po potrebi, o usaglašavanju hrvatskog zakonodavstva s propisima Evropske unije. Nacionalni odbor čine predsjednik, potpredsjednik i 13 članova iz reda poslanika i to šest članova iz reda vladajućih, a šest iz reda opozicionih stranaka, dok su predsjednici Odbora za vanjsku politiku, Odbora za međuparlamentarnu saradnju i Odbora za evropske integracije članovi Nacionalnog odbora nezavisno od stranačke pripadnosti.¹³

1.1.6 Mađarska (Az Ország háza)

U mađarskom Parlamentu konstituisano je 20 stalnih radnih tijela:

1. Odbor za ustavna pitanja, pravosuđe i Poslovnik;
2. Odbor za ekonomiju i informacionu tehnologiju;
3. Odbor za reviziju i budžet;
4. Odbor za lokalnu samoupravu i regionalni razvoj;
5. Odbor za mlade, socijalna, porodična i stambena pitanja;
6. Odbor za zdravstvo;
7. Odbor za poslove Evropske unije;
8. Odbor za odbranu i unutrašnju bezbjednost;
9. Odbor za vanjske poslove;
10. Odbor za poljoprivredu;
11. Odbor za obrazovanje, nauku i istraživanje;
12. Odbor za ljudska prava, manjine, građanska i religijska pitanja;
13. Odbor za održivi razvoj;
14. Odbor za zapošljavanje i rad;
15. Odbor za zaštitu potrošača;
16. Odbor za kulturu i medije;
17. Odbor za sport i turizam;
18. Odbor za nacionalnu bezbjednost;

¹³ Odluka o osnivanju Nacionalnog odbora dostupna na <http://www.sabor.hr/Default.aspx?art=20382>

19. Odbor za nacionalnu koheziju;
20. Odbor za imunitet, nespojivost funkcija i mandat.¹⁴

Odbor za poslove Evropske unije nadležan je za pitanja evropskih integracija. Odlučuje o prijedlozima zakona koji se tiču Evropske unije i u vezi kojih namjerava da pokrene konsultacije na prijedlog predsjednika Odbora. Odbor razmatra primjenu principa supsidijarnosti kada je u pitanju prijedlog zakonodavstva Evropske komisije u skladu sa odredbama Unije.¹⁵

Odbor za vanjske poslove, na zahtjev Vlade, daje mišljenje o međunarodnom ugovoru prije potpisivanja istog. S tim ciljem traži mišljenje odbora u čiju nadležnost spada materija obuhvaćena ugovorom.¹⁶

1.1.7 Makedonija (*Sobranie*)

Parlament Republike Makedonije ima sljedeće stalne odbore:

1. Odbor za ustavna pitanja;
2. Zakonodavni odbor;
3. Odbor za odbranu i bezbjednost;
4. Odbor za politički sistem i međuetničke odnose;
5. Odbor za vanjsku politiku;
6. Odbor za evropske poslove;
7. Odbor za izbore i pitanja imenovanja;
8. Stalni istražni odbor za zaštitu građanskih sloboda i prava;
9. Odbor za nadzor rada bezbjednosno-kontraobavještajnog direktorata i obavještajne agencije
10. Odbor za nadzor nad primjenom tehnika za prislušivanje komunikacija od strane Ministarstva unutrašnjih poslova i Ministarstva odbrane;
11. Odbor za finansije i budžet;
12. Odbor za ekonomiju;
13. Odbor za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu;
14. Odbor za saobraćaj, komunikaciju i životnu sredinu;
15. Odbor za obrazovanje, nauku i sport;

¹⁴ Podaci preuzeti sa zvaničnog veb sajta Parlamenta http://www.mkogy.hu/fotitkar/angol/general_info.htm#_Toc213139886

¹⁵ Poslovník Parlamenta Mađarske <http://www.mkogy.hu/hazszabaly/resolution.htm>

¹⁶ Poslovník Parlamenta Mađarske <http://www.mkogy.hu/hazszabaly/resolution.htm>

16. Odbor za kulturu;
17. Odbor za zdravstvo;
18. Odbor za rad i socijalnu politiku;
19. Odbor za lokalnu samoupravu;
20. Odbor za jednake mogućnosti žena i muškarca;
21. Odbor za Poslovník i mandatno-imunitetska pitanja.¹⁷

Odbor za vanjsku politiku čine predsjednik, 12 članova i njihovi zamjenici.

Odbor se bavi pitanjima vezanim za: vanjsku politiku Republike Makedonije i njenim odnosima sa drugim državama i međunarodnim organizacijama; prava makedonskog stanovništva u susjednim zemljama i Makedoncima protjeranim iz svoje zemlje, kao i za kulturna, ekonomska i socijalna prava svojih državljana u inostranstvu; pridruživanje ili odstupanje od saveza ili zajednice sa drugim državama; pridruživanje ili odstupanje iz članstva u međunarodnim organizacijama; zaključivanje bilateralnih i multilateralnih međunarodnih ugovora Republike Makedonije; ratifikaciju međunarodnih ugovora; međunarodnu regulativu u vezi sa ljudskim i građanskim pravima i slobodama; uspostavljanje parlamentarne saradnje države sa drugim državama i međunarodnim organizacijama; uspostavljanje saradnje sa odgovarajućim odborima za vanjsku politiku parlamenata drugih država; inicijative i prijedloge za definisanje strategija vanjske politike Republike Makedonije.

Odbor za evropske poslove čine predsjednik, 12 članova i njihovi zamjenici.

Odbor se bavi pitanjima vezanim za: praćenje implementacije Nacionalne strategije za integraciju Republike Makedonije u Evropsku uniju i redovno izvještavanje Skupštine o tome; praćenje i suočavanje sa obavezama koje proizlaze iz Sporazuma između Republike Makedonije i Evropske unije i realizaciju programa i drugih akata institucija Evropske unije, uključujući i programe za finansijsku pomoć; praćenje i olakšavanje procesa harmonizacije zakonodavstva Republike Makedonije sa zakonodavstvom Evropske unije; predlaganje mjera za unapređenje procedura harmonizacije, davanje mišljenja i prijedloga za aktivnosti radnih tijela u Skupštini i fokusiranje na pitanja vezana za pristupanje Republike Makedonije Evropskoj uniji; praćenje aktivnosti Vlade i organa državne uprave usmjerenih na sticanje punopravnog članstva Republike Makedonije u Evropskoj uniji; davanje mišljenja i preporuka u vezi sa njima; analizu posljedica pristupanja Republike Makedonije Evropskoj uniji i pripremu izvještaja u vezi sa tim; redovno izvještavanje Skupštine o svim pitanjima vezanim za evropske integracije, uključujući i prikupljanje podataka, literature i drugih dokumenata koji se odnose na Evropsku uniju; predlaganje i realizovanje aktivnosti usmjerenih na informisanje javnosti o procesu evropskih

¹⁷ Podaci preuzeti sa zvaničnog veb sajta Parlamenta <http://www.sobranie.mk/en/default-en.asp?ItemID=5D3D202E3CAF3F49B654D665D0A402C5>

integracija; saradnja sa predstavnicima odbora drugih zemalja i ostala pitanja vezana za evropske integracije i pristupanje Republike Makedonije Evropskoj uniji.

1.1.8 Njemačka (*Bundestag*)

Radna tijela u njemačkom Parlamentu su:

1. Odbor za poslove Evropske unije;
2. Odbor za vanjske poslove;
3. Odbor za odbranu;
4. Odbor za peticije;
5. Odbor za praćenje izbora;
6. Odbor za izbor sudija;
7. Odbor delegata;
8. Odbor za posredovanje;
9. Istražni odbor¹⁸;
10. Odbor za budžet;
11. Odbor za kulturu i medije;
12. Odbor za ekonomsku saradnju i razvoj;
13. Odbor za ekonomiju i tehnologiju;
14. Odbor za obrazovanje, istraživanje i tehnologiju;
15. Odbor za životnu sredinu, očuvanje prirode i nuklearnu bezbjednost;
16. Odbor za porodične poslove, starije građane, žene i mlade;
17. Odbor za finansije;
18. Odbor za hranu, poljoprivredu i zaštitu potrošača;
19. Odbor za zdravstvo;
20. Odbor za ljudska prava i humanitarnu pomoć;
21. Odbor za unutrašnje poslove;
22. Zajednički odbor;
23. Odbor za rad i socijalna pitanja;
24. Odbor za pravne poslove;

¹⁸ Osnovni zakon Njemačke <https://www.btg-bestellservice.de/pdf/80201000.pdf>
Poslovnik o radu Parlamenta Njemačke <https://www.btg-bestellservice.de/pdf/80060000.pdf>

25. Odbor za sport;
26. Odbor za transport, izgradnju i urbani razvoj;
27. Odbor za turizam.¹⁹

Ostala tijela:

1. Savjet Parlamenta za pitanja održivog razvoja;
2. Studijske komisije i druge komisije;
3. tijela za parlamentarnu kontrolu.²⁰

Odbor za poslove Evropske unije osnovan je u skladu sa Ustavom Njemačke. Predstavlja centralni forum za učešće Bundestaga u evropskim poslovima. Između ostalog, bavi se osnovnim pitanjima evropskih integracija, institucionalnim i pitanjima proširenja. Stoga, ima posebna ovlaštenja i pored poslanika Bundestaga u njegov sastav ulaze i poslanici Evropskog parlamenta. Odbor održava bliske odnose sa odborima za pitanja Evropske unije drugih nacionalnih parlamenata u okviru EU.

Odbor za vanjske poslove osnovan je u skladu sa Ustavom. Njegove nadležnosti se sastoje u nadzoru vanjske politike Vlade, razmatranju brojnih pitanja u oblasti vanjske i bezbjednosne politike, uključujući slanje njemačkih vojnika u strane misije.

1.1.9 Slovenija (*Državni zbor*)²¹

U Parlamentu Slovenije funkcionišu sljedeći odbori:

1. Odbor za ekonomiju;
2. Odbor za lokalnu samoupravu i regionalni razvoj;
3. Odbor za životnu sredinu i prostorno planiranje;
4. Odbor za poljoprivredu, šumarstvo i hranu;
5. Odbor za finansije i monetarnu politiku;
6. Odbor za vanjsku politiku;
7. Odbor za unutrašnju politiku, državnu upravu i pravosuđe;
8. Odbor za odbranu;

¹⁹ Parlament Njemačke http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/committees/index.html

²⁰ Podaci preuzeti sa zvaničnog veb sajta Parlamenta http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/committees/bodies/index.html

²¹ Podaci preuzeti sa zvaničnog veb sajta Parlamenta <http://www.dz-rs.si/index.php?id=268>

9. Odbor za saobraćaj;
10. Odbor za zdravstvo;
11. Odbor za kulturu, obrazovanje, sport i omladinu;
12. Odbora za rad, porodicu, socijalna pitanja i invalidnost;
13. Odbor za visoko obrazovanje, nauku i tehnološki razvoj;
14. Odbor za poslove Evropske unije.

Stav Republike Slovenije je da se pitanjima EU bavi Odbor za evropske poslove, dok se poslovima vezanim sa vanjsku i bezbjednosnu politiku bavi Odbor za vanjsku politiku, osim ako nije zakonom ili poslovnikom o radu Parlamenta predviđeno da konačan stav Republike Slovenije donosi Narodna skupština.

Odbor za vanjsku politiku razmatra prijedloge zakona, drugih akata, kao i pitanja koja se odnose na: vanjske poslove, konzularnu zaštitu, međunarodno pravo i ugovore i druga pitanja kojima se bavi nadležno ministarstvo.

Osim toga, odbor:

- razmatra pitanja koja se odnose na bilateralnu i multilateralnu parlamentarnu saradnju;
- usvaja i daje stavove o pitanjima koja su na dnevnom redu međunarodnih parlamentarnih tijela, institucija i organizacija, i ta pitanja predlaže, po važnosti, predsjedniku Parlamenta i predsjednicima radnih tijela;
- odobrava prijedloge za zaključivanje ugovora koji su u isključivoj nadležnosti Republike Slovenije i takođe, u slučaju novonastalih situacija u pregovorima, definiše novu poziciju za nastavak rada pregovaračke delegacije;
- razmatra prijedloge o otvaranju ili zatvaranju diplomatskih misija Republike Slovenije u inostranstvu i imenuje šefove tih diplomatskih misija;
- izrađuje prijedloge za Savjet predsjednika Parlamenta koji se odnose na sastav delegacije Parlamenta u međunarodnim parlamentarnim institucijama i međunarodnim organizacijama i tijelima;
- usmjerava međunarodne aktivnosti Parlamenta, u skladu sa relevantnim pravilima.

U skladu sa Zakonom o saradnji između Parlamenta i Vlade u vezi sa poslovima EU i Poslovnikom, Odbor za vanjsku politiku:

- razmatra poslove EU koji se odnose na vanjsku i bezbjednosnu politiku i vanjske aktivnosti EU, uključujući proširenje EU, kao i poslove u vezi sa vanjskim odnosima, koji se nalaze na dnevnom redu Savjeta EU za opšte poslove i vanjske odnose (GAERC);
- razmatra nacrt zakona o potvrđivanju amandmana na ugovore na kojima počiva EU, uključujući i ugovore o pristupanju

budućih država članica, kao i nacrt zakona o potvrđivanju ugovora koje je zaključila Slovenija sa drugim zemljama članicama EU;

- razmatra nacrt deklaracije o položajima u odnosu na aktivnosti Republike Slovenije u institucijama EU;
- saraduje sa relevantnim institucijama EU i drugim organima;
- saraduje sa odgovarajućim radnim tijelima nadležnim za posebne poslove EU u Parlamentu.

U skladu sa Zakonom o saradnji između Parlamenta i Vlade u vezi sa pitanjima EU i Poslovnika, **Odbor za evropske poslove:**

- razmatra poslove EU, osim onih koji se odnose na spoljnu i bezbjednosnu politiku, kao i nacrt amandmana na ugovore na kojima počiva EU, i nacrt ugovora o pristupanju zemalja kandidata EU, uključujući i pregovaračke pozicije;
- razmatra pitanja na dnevnom redu institucija i tijela EU, osim onih koja se odnose na zajedničku spoljnu i bezbjednosnu politiku i izvještava o aktivnostima predstavnika Republike Slovenije;
- saraduje sa institucijama i organima EU kao i sa odborima koji se bave poslovima EU u nacionalnih parlamenata;
- saraduje s radnim tijelima Parlamenta u vezi s poslovima EU koji se odnose na njihov djelokrug rada, i
- vodi registar o završenim poslovima EU.

1.1.10 Srbija (*Narodna skupština*)²²

Odbori Narodne skupštine su:

1. Odbor za ustavna pitanja;
2. Zakonodavni odbor;
3. Odbor za odbranu i bezbjednost;
4. Odbor za inostrane poslove;
5. Odbor za pravosuđe i upravu;
6. Odbor za međunacionalne odnose;
7. Odbor za odnose sa Srbima izvan Srbije;
8. Odbor za razvoj i ekonomske odnose sa inostranstvom;
9. Odbor za finansije;
10. Odbor za industriju;

²² Podaci preuzeti sa zvaničnog veb sajta Parlamenta

11. Odbor za saobraćaj i veze;
12. Odbor za urbanizam i građevinarstvo;
13. Odbor za poljoprivredu;
14. Odbor za trgovinu i turizam;
15. Odbor za privatizaciju;
16. Odbor za Kosovo i Metohiju;
17. Odbor za zdravlje i porodicu;
18. Odbor za zaštitu životne sredine;
19. Odbor za prosvjetu;
20. Odbor za omladinu i sport;
21. Odbor za kulturu i informisanje;
22. Odbor za nauku i tehnološki razvoj;
23. Odbor za rad, boračka i socijalna pitanja;
24. Odbor za predstavke i prijedloge;
25. Odbor za privredne reforme;
26. Odbor za evropske integracije;
27. Odbor za smanjenje siromaštva;
28. Odbor za ravnopravnost polova;
29. Odbor za lokalnu samoupravu, i
30. Administrativni odbor.

Odbor za inostrane poslove odlučuje o inicijativama za posjete i utvrđuje sastav delegacija za vođenje razgovora s predstavnicima predstavničkih tijela i institucija drugih država, a ukoliko Odbor nije u mogućnosti da donese ovu odluku, odluku donosi predsjednik Narodne skupštine.

Delegacija Narodne skupštine u roku od 15 dana od završetka posjete podnosi izveštaj o posjeti Odboru za inostrane poslove.

Odbor za inostrane poslove na kraju svake godine podnosi Narodnoj skupštini izveštaj o ostvarenoj saradnji u protekloj godini.

Pored Odbora za inostrane poslove, za druge vidove međunarodne saradnje zaduženi su i Odbor za evropske integracije i Odbor za razvoj i ekonomske odnose sa inostranstvom.

Odbor za evropske integracije ima 17 članova i 17 zamjenika. Ustanovljen je izmjenama Poslovnika Narodne skupštine od 30. maja 2003. godine. Nadležnosti Odbora za evropske integracije su sljedeće²³:

²³ Nadležnost Odbora za evropske integracije propisana je članom 64. Poslovnika Narodne skupštine <http://www.parlament.gov.rs/narodna-skupstina-vazna-dokumenta.935.html>

- razmatra prijedloge zakona i drugih opštih akata sa stanovišta njihove prilagođenosti propisima Evropske unije i Savjeta Evrope, i o tome izvještava Narodnu skupštinu;
- pored toga, Odbor razmatra planove, programe, izvještaje i informacije o postupku stabilizacije i pridruživanja Evropskoj uniji, prati realizaciju strategije pridruživanja, predlaže mjere i pokreće inicijative za ubrzanje realizacije strategije pridruživanja u okviru nadležnosti Narodne skupštine, predlaže mjere za uspostavljanje opšteg, nacionalnog sporazuma o pridruživanju Srbije evropskim institucijama;
- Odbor takođe razvija saradnju s odborima parlamenata drugih zemalja i parlamentarnim institucijama Evropske unije;
- ovim članom se takođe predviđa da Odbor daje prethodno mišljenje o opravdanosti skraćanja vremena za raspravu, odnosno o skraćenom postupku, o kome, kako je predviđeno članom 93. Poslovnika NSRS, odlučuje Narodna skupština.

1.2 Pododbori

1.2.1 Češka

U poglavlju pod nazivom „Organi Predstavničkog doma“ Poslovnika o radu češkog Parlamenta, u skladu sa članom 44, navedeno je da svako radno tijelo ima pravo da obrazuje pododbor koji se bavi određenim pitanjem ili nizom pitanja. Samo poslanici mogu biti članovi pododbora. Svaki pododbor je u obavezi da predstavi rezultat svog rada radnom tijelu koji ga je formirao. Sve aktivnosti podobora definisane su istim odredbama kao i aktivnosti radnog tijela. Ako nije drugačije predviđeno, sastanci svih pododbora su zatvoreni za javnost. Sve aktivnosti i postupci pododbora regulisani su istim odredbama kao i aktivnosti i postupci radnog tijela.

1.2.2 Estonija

U Poslovniku o radu Parlamenta Republike Estonije nijesu pronađene odredbe koje regulišu uspostavljanje pododbora.

1.2.3 Evropski parlament

Uz prethodno odobrenje Konferencije predsjednika²⁴, stalni ili specijalni odbor može, u interesu obavljanja posla, formirati jedan ili više pododbora, utvrđujući pri tom njihov sastav i nadležnosti. Pododbori podnose izvještaj odboru koji ih je formirao. Za formiranje pododbora važi ista procedura kao i za formiranje odbora. Svi članovi pododbora biraju se iz reda članova odbora koji ga je formirao.

²⁴ Konferenciju predsjednika čine predsjednik Evropskog parlamenta i predsjednici političkih grupa.

1.2.4 Finska

U Poslovniku o radu parlamenta Finske u članu 41 pod nazivom „Sekcije odbora“ (pododbori), zakonom je predviđeno da odbor može imenovati pododbor, iz reda svojih članova, kako bi pripremio predmet za razmatranje i izradio nacrt izvještaja ili izjavu. Predmet za razmatranje koje priprema odbor, u mjeri u kojoj je to potrebno, dodjeljuje se pododboru.

1.2.5 Hrvatska

Poslovnikom o radu Parlamenta, u poglavlju o radnim tijelima pod članom 50, predviđeno je da radi razmatranja pojedinih pitanja iz svoje nadležnosti i pripreme prijedloga o tim pitanjima, kao i radi sastavljanja izvještaja i nacrta akata koje priprema za Sabor, radno tijelo može osnovati pododbore, a njegov predsjednik može osnovati posebnu radnu grupu. Pododbori i radne grupe djeluju isključivo u okviru radnog tijela, njegov su sastavni dio i ne mogu samostalno istupati i biti nosioci prava i obaveza.

1.2.6 Mađarska

U Poslovniku o radu parlamenta Republike Mađarske u dijelu pod nazivom „Nadležnosti stalnog odbora“, navodi se da stalni odbor može imenovati pododbore iz reda svojih članova s ciljem obavljanja pojedinih poslova. Pravila primjenjiva na rad stalnog odbora shodno se primjenjuju na rad pododboru u nedostatku drugih propisa definisanih od strane pododboru. Svaki stalni odbor imenuje pododbor koji će pratiti primjenu akata iz nadležnosti odbora, kao i njihov društveni i ekonomski uticaj. Predsjednik Odbora odmah obavještava parlament o uspostavljanju pododboru.

1.2.7 Makedonija

Poslovnikom makedonskog Parlamenta nije predviđena mogućnost formiranja pododboru. Međutim, u skladu sa članom 127, odbori mogu formirati radne grupe u cilju razmatranja određenih pitanja iz oblasti svoje nadležnosti. Članovi radne grupe biraju se iz reda članova odbora, poslanika, stručnjaka, javnih zvaničnika, kao i predstavnika organa državne uprave i drugih tijela i organizacija. Radne grupe funkcionišu u okviru odbora i ne mogu djelovati nezavisno. Radne grupe podnose izvještaje odboru.

1.2.8 Njemačka

U skladu sa članom 55 Poslovnika o radu Parlamenta (Bundestag), svako radno tijelo može od svojih članova formirati pododbore za izvršavanje posebnih zadataka, ukoliko se jedna trećina članova radnog tijela ne protivi tome.

U izuzetnim slučajevima parlamentarne grupe mogu takođe imenovati poslanike koji nijesu članovi odbora. Prilikom imenovanja predsjedavajućeg pododbora, radno tijelo uzima u obzir veličinu parlamentarnih grupa. Ukoliko je pododbor formiran za određeni vremenski period, može se raspustiti samo ako se jedna trećina ne protivi. U ostalim slučajevima, pododbor može biti rasformiran bilo kada. Pododbor podnosi izvještaj radnom tijelu. Svaku parlamentarnu grupu Bundestaga, na njen zahtjev, u pododboru mora predstavljati najmanje jedan poslanik. Ukoliko je tema za raspravu upućena na adrese više radnih tijela ili ako posebna tema spada u djelokrug više radnih tijela, data radna tijela mogu formirati zajednički pododbor.

1.2.9 Slovenija

U Ustavu Republike Slovenije i Poslovniku o radu Parlamenta, ne postoji odredba koja reguliše uspostavljanje pododbora.

1.2.10 Srbija

U skladu sa članom 44 Poslovnika o radu Parlamenta, u dijelu o radnim tijelima, navedeno je da radno tijelo može, iz reda svojih članova, obrazovati pododbor za razmatranje pojedinih pitanja iz svog djelokruga i pripremu prijedloga o tim pitanjima, a predsjednik radnog tijela može obrazovati posebnu radnu grupu. Pododbor, odnosno radna grupa obavlja poslove za potrebe radnog tijela i ne može samostalno da istupa, osim ako nadležno radno tijelo drugačije ne odluči.

2. Prolaznost prijedloga akata do rasprave na plenarnoj sjednici

Ovo pitanje se mora posmatrati u kontekstu propisa koji regulišu zakonodavnu proceduru, predlaganje i utvrđivanje dnevnog reda, što je kompleksna problematika u vezi sa kojom se rješenja u propisima i praksi razlikuju od parlamenta do parlamenta. Odsjek u nastavku prezentuje podatke iz Konačnog uporednog istraživanja preuzetog sa ECPRD mreže, zahtjev # 757 iz 2007²⁵, a koji se

²⁵ Odsjek raspolaže tekstem kompletnog istraživanja.

odnosi na prava parlamentarne manjine. Konkretno, u vezi sa pitanjem „da li predlagač zakona može zahtijevati/nametnuti da se o njegovom predlogu razmatra na plenarnoj sjednici“, u ovom istraživanju prepoznato je šest modela:

U **Austriji i Italiji** nadležni odbor (de facto) odlučuje da li će se održati rasprava na plenumu;

U **Danskoj** se plenarna rasprava zadržava tokom rasprave na odboru;

U **Belgiji** se plenarna rasprava održava na zahtjev određenog broja poslanika;

U **Irskoj i Ujedinjenom Kraljevstvu** se plenarna rasprava održava prije (daljeg) razmatranja na odborima;

U **Španiji i Švajcarskoj** Savjet predsjednika odlučuje o održavanju plenarne rasprave;

U **Finskoj, Slovačkoj, Holandiji, Norveškoj i Rumuniji** plenarna rasprava se održava povodom svake inicijative.

U dostavljenom zahtjevu za izradu istraživačkog rada navedene su Slovenija i Mađarska kao primjeri koje bi trebalo obuhvatiti istraživanjem, pa su poslovnička rješenja ovih zemalja u vezi sa ovim pitanjem data u nastavku.

Slovenija: U skladu sa Poslovníkom Parlamenta Slovenije, prijedlog dnevnog reda utvrđuje predsjednik Parlamenta, nakon konsultacija sa Savjetom²⁶, u skladu sa programom rada Parlamenta, odlukama ili zahtjevom onoga ko je predložio sazivanje sjednice. Prijedlog dnevnog reda uključuje pitanja koja ispunjavaju uslove predviđene Poslovníkom. Predsjednik u prijedlog dnevnog reda uvršćuje prijedlog svake opozicione parlamentarne grupe, koji ispunjava uslove predviđene Poslovníkom, dok se sami dnevni red utvrđuje na sjednici (član 59 i član 64).

Mađarska: U skladu sa Poslovníkom Parlamenta (član 47) predsjednik na osnovu prijedloga Kolegijuma (*House Committee*)²⁷ predlaže dnevni red.

Takođe, redosljed izlaganja utvrđuje predsjednik, tako da poslanici iz vladajuće partije i opozicije naizmjenično dobijaju riječ, pri čemu na raspolaganju imaju isto vrijeme za iznošenje prijedloga. Poslovník mađarskog Parlamenta ne sadrži konkretne odredbe koje se odnose na razmatranje opozicionih prijedloga zakona.

²⁶ Savjet predsjednika čine predsjednik, potpredsjednici, lideri poslaničkih grupa i poslanici nacionalnih zajednica.

²⁷ Kolegijum Parlamenta Mađarske čine predsjednik, potpredsjednici i lideri svih političkih partija.

3. Poslanička pitanja i premijerski sat

Jedna od osnovnih funkcija parlamenta u zemljama parlamentarne demokratije jeste parlamentarni nadzor izvršne grane vlasti, a jedan od uobičajenih mehanizama nadzora jeste poslaničko pitanje. U značajnom broju parlamenata - posebno u parlamentarnim sistemima - poslanici imaju pravo da redovno postavljaju pitanja članovima vlade, odnosno predstavnicima izvršne vlasti na plenarnim sjednicama, kao i pravo da na njih dobiju blagovremene i potpune odgovore. Kako se navodi u istraživanju Evropskog parlamenta iz 2010. godine „poslanička pitanja mogu biti pisana, u kojem slučaju se zahtijevaju i pisani odgovori u određenom roku”. Generalno, kako se dalje navodi, “parlamenti imaju predviđeni period za postavljanje usmenih poslaničkih pitanja, što je tradicija koja potiče iz britanskog parlamentarnog sistema, ali nije toliko uobičajena u predsjedničkim sistemima”.²⁸

U istom dokumentu, navodi se i da svaki poslanik ima pravo da postavi pitanje, dok se inicijalno pitanje obično postavlja nekoliko dana unaprijed, što omogućava ministru, odnosno predstavniku izvršne vlasti da se upozna sa materijom. I u dokumentu OECD-a iz 2000. godine, navodi se da se „ministri unaprijed obavještavaju o pitanjima koja će im biti postavljena (npr. Australija, Kanada, Mađarska, Irska, Koreja, Luksemburg, Holandija, Švedska, Ujedinjeno Kraljevstvo)”.²⁹ Međutim, poslaničko pitanje, kako se ističe u oba dokumenta, u većini sistema podrazumijeva mogućnost da se odmah postavi i dodatno pitanje od strane istog, a u nekim slučajevima i od drugog poslanika, što doprinosi “elementu iznenađenja”, a čime se često i objašnjava popularnost ovog dijela rada parlamenta u širokoj javnosti.

U svim parlamentima obuhvaćenim ovim istraživanjem (Češka, Estonija, Finska, Hrvatska, Mađarska, Makedonija, Njemačka, Slovenija, Srbija, Evropski parlament), poslanici imaju pravo da redovno postavljaju pitanja predsjedniku i članovima vlade, odnosno predstavnicima izvršne vlasti na plenarnim sjednicama, kao i pravo da na njih dobiju blagovremene i potpune odgovore. Vrijeme predviđeno za postavljanje pitanja isključivo predsjedniku vlade postoji u Češkoj, kada su u pitanju zemlje obuhvaćene ovim istraživanjem, i Evropskom parlamentu, dok u Finskoj postoji vrijeme za izjave premijera ili njegovog zamjenika, koje određuje predsjednik Parlamenta.

3.1 Tabela: Poslanička pitanja

Zemlje	Pravni osnov	Pravo na postavljanje pitanja	Vrste pitanja	Broj pitanja	Učestalost postavljanja pitanja	Dostavljanje/ podnošenje pitanja	Redosljed postavljanja pitanja	Pravo na dopunsko pitanje	Pitanja premijeru
Češka	Ustav i Poslovnik o	Svaki poslanik	Usmena pitanja i	*30	U okviru svake sedmice	Do 11 časova na dan održavanja	Određuje se izvlačenjem	Postoji, ali nije predviđen broj	Za postavljanje

²⁸ European Parliament, Office for Promotion of Parliamentary Democracy, 2010, *Parliamentary Rules of Procedure - An Overview*, str. 42

²⁹ OECD, *OECD Report on Parliamentary Procedures and Relations*, PUMA/LEG (2000)/2/REV1, str. 16.

³⁰ Zvezdicom su označena polja u slučaju da u poslovniku datog parlamenta nijesu pronađene odredbe kojima se definiše dato pitanje.

	radu parlamenta		pitanja u pisanoj formi		zasijedanja (svakog četvrtka, od 14 i 30 do 18 časova)	sjednice	podnešenih prijava u zakazano vrijeme		pitanja premijeru predviđen je period od 14 i 30 do 16 časova svakog četvrtka.
Estonija	Ustav i Poslovnik o radu parlamenta	Svaki poslanik	Usmena pitanja i pitanja u pisanoj formi	Jedno pitanje	U okviru svake sedmice zasijedanja (svake srijede, od 13 do 14 časova)	Do 12 časova prethodni dan	Predsjednik odlučuje o redosljedu postavljanja pitanja	Postoji, ali nije predviđen broj; Poslanik koji je postavio glavno pitanje ima pravo na dopunsko	Predsjednik i ostali članovi Vlade odgovaraju na usmeno postavljena pitanja poslanika srijedom, od 13 do 14 časova na plenarnoj sjednici.
Finska	Ustav i Poslovnik o radu parlamenta	Svaki poslanik	Usmena pitanja i pitanja u pisanoj formi	*	Nije propisano Ustavom i Poslovnikom o radu parlamenta Finske	*	Predsjednik odlučuje o redosljedu postavljanja pitanja	*	Tzv. izjave premijera ili njegovog zamjenika u vezi sa aktuelnom temom predstavljaju se Parlamentu u vrijeme koje odredi predsjednik.
Hrvatska	Ustav i Poslovnik o radu parlamenta	Svaki poslanik	Usmena pitanja i pitanja u pisanoj formi	Jedno usmeno; nije definisan broj pitanja u pisanoj formi	Na svakoj sjednici („aktuelno prijedodne“, 240 minuta)	*	Određuje se u skladu sa redosljedom upisivanja poslanika u knjigu prisustva	Postoji, ali nije predviđen broj	*

Mađarska	Ustav i Poslovnik o radu parlamenta	Svaki poslanik	Usmena pitanja i pitanja u pisanoj formi	Jedno pitanje	U okviru svake sedmice zasijedanja (90 minuta)	Do 12 časova prethodni dan	Pitanja prvo postavljaju poslanici iz opozicionih partija	*	Najmanje 60 minuta nedjeljno u vrijeme naznačeno u dnevnom redu za direktno postavljajne pitanja i davanje odgovora premijera i ministara (vrijeme za direktna pitanja i dogovore).
Makedonija	Ustav i Poslovnik o radu parlamenta	Svaki poslanik	Usmena pitanja i pitanja u pisanoj formi	Tri pitanja	Jednom mjesečno (svakog posljednjeg četvrtka u mjesecu)	24 časa prije održavanja sjednice	Predsjednik u dogovoru sa koordinatorima političkih partija obezbjeđuje da poslanici iz svih političkih grupa dobiju priliku da postave pitanja	Postoji, ali nije predviđen broj	*
Njemačka	Član 43 Osnovnog zakona ³¹ i Poslovnik o radu parlamenta	Svaki poslanik	Usmena pitanja i pitanja u pisanoj formi	Dva pitanja u okviru jednog zasijedanja; mjesečno najviše četiri	U okviru svake sedmice zasijedanja (180 minuta)	Predsjedniku do 10 časova, a Saveznoj Vladi do 12 časova u petak koji prethodi sedmici zasijedanja	*	Dva dopunska Poslanik koji je postavio glavno pitanje ima pravo na dopunsko ³²	*
Slovenija	Poslovnik o radu parlamenta	Svaki poslanik	Usmena pitanja i pitanja u pisanoj formi	Dva usmena pitanja; nije definisan broj pitanja u pisanoj formi	Jednom mjesečno	Do 12 časova prethodni dan	Prvo pitanja postavljaju dva poslanika iz opozicije, a zatim poslanici iz vladajuće koalicije	*	*

³¹ U Osnovnom zakonu Njemačke ne postoji odredba koja se konkretno odnosi na poslanička pitanja, ali član 43 predviđa da Bundestag i njegovi odbori mogu zahtijevati prisustvo bilo kojeg člana Savezne Vlade.

³² Predsjednik dozvoljava drugim poslanicima/cama Bundestaga da postavljaju dodatna pitanja, sve dok ne postoji prijetnja da se poremeti ustaljeni tok vođenja sjednice. Predsjednik odbija svako dodatno pitanje koje nije u direktnoj vezi sa glavnim pitanjem.

Srbija	Poslovnik o radu parlamenta	Svaki poslanik	Usmena pitanja i pitanja u pisanoj formi Poslanička pitanja u vezi s aktuelnom temom ³³	Jedno pitanje	Jednom mjesечно (svakog posljednjeg četvrtka u mjesecu)	*	Predsjednik odlučuje o redosljedu postavljanja pitanja	Poslanik koji je postavio pitanje ima pravo da komentariše odgovor ili da postavi dopunsko pitanje	*
Evropski parlament	Poslovnik o radu parlamenta	Svaki poslanik	Usmena pitanja i pitanja u pisanoj formi	Jedno usmeno; nije definisan broj pitanja u pisanoj formi	Na svakoj sjednici	Komisiji nedjelju dana ranije; Savjetu tri nedjelje ranije	Konferencija predsjednika odlučuje o redosljedu postavljanja pitanja	Dva dopunska	Poseban sat (<i>Question Hour</i>) može biti namijenjen za pitanja predsjedniku Evropske komisije, visokom predstavniku za vanjsku politiku i bezbjednost i predsjedniku Eurogrupe

4. Parlamentarna saslušanja

Prije nego što poslanici odluče o pitanju koje je predmet razmatranja na radnom tijelu, mogu im biti potrebne dodatne informacije koje idu u prilog ili protiv buduće primjene nekog akta ili njegove dosadašnje primjene ako se radi o već usvojenom aktu, kao i o drugim pitanjima koja mogu biti predmet interesovanja radnog tijela. Jedan od načina za prikupljanje informacija jeste i kroz parlamentarna saslušanja. Ona su vrlo popularna u Kongresu SAD-a kao vrlo značajan metod za prikupljanje i analize informacija neophodnih za donošenje odluka.

³³ Predsjednik Narodne skupštine, na prijedlog poslaničke grupe, najmanje jedanput u toku mjeseca određuje dan kada će pojedini ministri u Vladi odgovarati na poslanička pitanja u vezi s nekom aktuelnom temom. Jedan poslanik može da postavi najviše tri pitanja. Poslije odgovora nadležnog ministra, narodni poslanik koji je postavio pitanje može da postavi najviše dva dopunska pitanja.

Evropske zemlje, takođe, imaju vrlo razvijene mehanizme putem kojih parlamentarna radna tijela prikupljaju informacije od predstavnika različitih institucija i organizacija. U većini slučajeva, kada su u pitanju zemlje obuhvaćene ovim istraživanjem, ovi mehanizmi su poznati pod nazivom saslušanja, dok su u nekim parlamentima uspostavljeni kao pravo odbora da traži informacije ili da zahtijeva da se neki pojedinac pojavi pred odborom.

U nastavku su data poslovnička rješenja u vezi sa ovim pitanjem iz parlamenta devet zemalja (Češka, Estonija, Finska, Hrvatska, Mađarska, Makedonija, Njemačka, Slovenija, Srbija) i Evropskog parlamenta.

4.1 Češka

U Predstavničkom domu češkog Parlamenta ne postoje posebna pravila za organizovanje javnog saslušanja. Obično, javna saslušanja organizuju odbori u skladu sa rezolucijama.³⁴

U Poslovniku Senata postoje posebne odredbe koje se odnose na javna saslušanja u Senatu i odborima³⁵. U skladu sa Poslovnikom, Senat može odlučiti da održi javno saslušanje na prijedlog odbora ili grupe od najmanje pet senatora. Javno saslušanje se održava u cilju razmatranja određenih pitanja u nadležnosti Senata, uz prisustvo stručnjaka i drugih osoba koje mogu obezbijediti informacije o datom pitanju. Prijedlog održavanja javnog saslušanja sadrži predmet razmatranja, spisak stručnjaka i dan održavanja. Javno saslušanje najavljuje predsjednik ili potpredsjednik Senata putem objavljivanja poziva Senatu ili putem sredstava masovne komunikacije. Poziv se dostavlja učesnicima javnog saslušanja u skladu sa odlukom Senata. Predsjednik Senata ili ovlašćeni senator otvara, predsjedava i zatvara javno saslušanje u Senatu. Pozvani učesnici imaju pristup konferencijskoj sali, pravo da govore tokom rasprave i pravo da podnesu prijedloge i mišljenja u pisanoj formi u vezi sa razmatranim pitanjima. Predviđeno vrijeme za govor iznosi najviše pet minuta. Predviđena je izrada audio materijala i stenografskog izvještaja sa javnog saslušanja. Izvještaj o javnom saslušanju sadrži informacije o saslušanju i učešću, tekstove govora i prijedoge i mišljenja učesnika u pisanoj formi. Izvještaj je dostupan javnosti. Što se tiče javnog saslušanja u odboru, predviđeno je da odbor Senata, u skladu sa rezolucijom, može donijeti odluku o održavanju javnog saslušanja. Odredbe koje se odnose na javno saslušanje u Senatu primjenjuju se na javno saslušanje u odboru.³⁶

4.2 Estonija

Javno saslušanje kao instrument nadzora nad vladom najčešće se koristi u stalnim odborima. U skladu sa Poslovnikom Parlamenta radna tijela imaju pravo da od Vlade i organa izvršne vlasti traže informacije neophodne za obavljanje svojih funkcija. Osim toga,

³⁴ ECPRD Request 1791 „*The procedure for public hearings: rules on public hearings*”, August 2011

³⁵ The Standing Rules of the Senate http://www.senat.cz/informace/zadosti/zak107eng.php?ke_dni=12.10.2011&O=8

³⁶ The Standing Orders Of The Parliament Of The Republic Of Hungary http://www.mkogv.hu/parl_en.htm

radna tijela mogu zahtijevati da član Vlade učestvuje na sjednici radnog tijela u cilju pribavljanja informacija u vezi sa pitanjima iz nadležnosti određenog člana Vlade. Takođe, radna tijela imaju pravo da pozovu zvaničnike Vlade i drugih institucija, kao i druga lica da prisustvuju sjednici u cilju davanja savjeta radnom tijelu i prikupljanja informacija.³⁷ Javno saslušanje može da bude otvoreno za javnost, ukoliko odbor tako odluči. Odbori se prilikom održavanja saslušanja pozivaju na uspostavljenju praksu i opšta pravila o radu odbora.³⁸

4.3 Evropski parlament

U skladu sa Odlukom Biroa Evropskog parlamenta o javnim saslušanjima³⁹, stalni odbori Parlamenta, pododbori, istražni i privremeni odbori mogu organizovati saslušanja stručnjaka u vezi sa poslom koji obavljaju.

U zavisnosti od slučaja, saslušanje stručnjaka može iziskivati troškove Parlamentu. Svaki odbor može pozvati najviše 16 stručnjaka godišnje kojima će biti pokriveni troškovi. Svaki pododbor može pozvati najviše osam stručnjaka, takođe uz pokrivanje troškova. Javna saslušanja organizuju sekretari odbora, u skladu sa ovlašćenjem predsjednika odbora.

Prethodno odobrenje saslušanja

Saslušanja za koja Parlament pokriva troškove zahtijevaju prethodno odobrenje Biroa Evropskog parlamenta. Konferencija predsjednika odbora⁴⁰ na početku svake godine podnosi Birou nacrt godišnjeg programa u vezi sa predviđenim saslušanjima, uz odgovarajuća dokumenta i informacije (tema, opravdanost, datumi, broj učesnika, background). Za saslušanja koja nijesu obuhvaćena godišnjim programom, potrebno je zahtijevati posebnu proceduru za odobrenje, najkasnije četiri nedjelje ranije. U hitnim slučajevima, predsjednik može dati odobrenje bez podnošenja zahtjeva Birou. Bez obzira na to da li je saslušanje obuhvaćeno godišnjim programom i da li uključuje troškove, neophodno je unaprijed obavijestiti predsjednika o svim saslušanjima, dajući pri tom sve relevantne informacije, posebno imena i spisak učesnika.

Finansijski aranžmani dostupni učesnicima

Učesnici pozvani na javna saslušanja imaju pravo na naknadu putnih troškova i dnevnica⁴¹. Odbori koji organizuju saslušanje moraju preduzeti sve neophodne korake kako bi se obezbijedilo prisustvo članova na saslušanju.

³⁷ Poslovnik Parlamenta Estonije (Riikigogu Rules of Procedure and Internal Rules Act) http://www.riikigogu.ee/?rep_id=799356

³⁸ ECPRD Request 1791 „The procedure for public hearings: rules on public hearings”, August 2011

³⁹ Biro Evropskog parlamenta čine predsjednik i 14 potpredsjednika EP.

⁴⁰ Konferenciju predsjednika odbora čine predsjedavajući svih stalnih odbora Evropskog parlamenta.

⁴¹ Dnevnicu iznosi 75€. Međutim, ukoliko učesnik zahtijeva da mu se obezbijedi prenoćište, predviđena je dnevnicu u iznosu od 200€.

4.4 Finska

Procedura saslušanja stručnjaka regulisana je članom 37 Poslovnika Parlamenta.

U skladu sa uobičajenom praksom, sjednice odbora nijesu otvorene za javnost (Ustav, član 50). No, odbori mogu otvoriti sjednice za javnost kada su u pitanju saslušanja stručnjaka. Ipak, ova prilika se prilično rijetko koristi. Povremeno, neki odbori mogu organizovati sjednice koji su otvorene za javnost i čiji je cilj sakupljanje informacija, uglavnom u formi seminara. Objavljivanje dokumenata odbora regulisano je članom 50 Ustava i članom 43 Poslovnika.

Odbori počinju razmatranje predmeta saslušanjem stručnjaka i prikupljanjem informacija iz ostalih izvora. Svaki odbor odlučuje koje stručnjake da pozove zavisno od predmeta rasprave. Ukoliko se isti predmet razmatra u dva odbora, saslušanja mogu biti održana na zajedničkoj sjednici odbora. Saslušanja, obično, počinju izlaganjem predstavnika Vlade, potom se uključuju ostala lica koja učestvuju u pripremi posla ili zastupaju agencije, organizacije i druge zainteresovane strane. Opseg saslušanja varira: u nekim slučajevima poziva se samo jedan stručnjak, dok u većini slučajeva prijedlog zakona zahtijeva pozivanje desetina stručnjaka. Stručnjaci, obično, na sjednici odbora usmeno prezentuju odgovor. No, odbor može zatražiti da stručnjaci podnesu i pisanu izjavu. Ovi dokumenti obično bivaju objavljeni nakon što se predmet zaključí.

4.5 Hrvatska

Poslovníkom Hrvatskog sabora predviđeno je da radna tijela parlamenta mogu pozvati javne zvaničnike, naučnike, stručnjake i ostale osobe da prisustvuju sjednicama, u cilju pribavljanja mišljenja o pitanjima o kojima se raspravlja na sjednici (član 54). Osim ako Poslovníkom nije predviđeno drugačije, radno tijelo može imenovati najviše šest javnih zvaničnika, naučnika i stručnjaka koji imaju ista prava kao članovi radnog tijela, osim mogućnosti donošenja odluka. Procedura imenovanja takvih članova odbora počinje objavljivanjem javnog poziva za prijedlog kandidata. Svaki takav poziv predviđa rok za podnošenje prijedloga. Kandidate mogu predložiti profesionalne institucije i organizacije, organizacije civilnog društva i pojedinci. Svaki javni poziv za prijedlog kandidata razmatra Odbor za izbore, imenovanja i administrativne poslove. U skladu sa izborom kandidata, Odbor za izbore, imenovanja i administrativne poslove predstavlja prijedlog odluke o imenovanju članova odbora. Sjednice radnih tijela otvorene su za javnost. U izuzetnim slučajevima, sjednica odbora ili njen dio može biti zatvoren za javnost, ukoliko odbor tako odluči.

4.6 Mađarska

Tipična javna saslušanja u Mađarskoj karakteristična su za lokalnu samoupravu, ali i u Parlamentu postoji slična procedura. Mađarsko zakonodavstvo propisuje pozivanje stručnjaka u okviru zakonodavnog postupka u odboru. Odbori organizuju dane otvorenog parlamenta čiji je cilj raspravljanje o političkim pitanjima. Otvoreni dani se organizuju u skladu sa planom aktivnosti odbora. Sjednicama odbor mogu prisustvovati: nevladine organizacije, javne organizacije, profesori i stručnjaci. Član 68 Poslovnika Parlamenta Mađarske propisuje da odbor na zahtjev dvije petine članova odbora može održati saslušanje. Odbor, najmanje jednom godišnje, saslušava ministra prije njegovog imenovanja.⁴² Član 73 Poslovnika Parlamenta Mađarske propisuje proceduru za javna saslušanja stručnjaka. Predsjednik odbora može na sjednicu odbora pozvati stručnjake koji imaju pravo na konsultacije tokom sjednice. Članovi odbora mogu, takođe, predložiti da se pozovu stručnjaci - koje imenuju ili ne - a odbor će odlučiti o prijedlogu. Svaka frakcija može dovesti na sjednicu odbora jednog stručnjaka za postupke utvrđene dnevnim redom odbora. Tokom sjednice stručnjaci mogu govoriti ukoliko im odbor da to pravo.

4.7 Makedonija

U Parlamentu Makedonije postoje procedure održavanja javnih rasprava i kontrolnih saslušanja.

Javna rasprava

U skladu sa Poslovníkom, Parlament, nakon opšte rasprave o prijedlogu zakona od šireg javnog interesa, može odlučiti da sprovede javnu raspravu i odredi relevantno radno tijelo da je organizuje.

Radno tijelo koje organizuje javnu raspravu treba da obezbijedi da prijedlog zakona bude objavljen i dostupan građanima, javnim organizacijama, institucijama, društvenim udruženjima, političkim partijama, sindikatima i ostalim zainteresovanim subjektima, prikupi i sistematizuje mišljenja i sugestije predstavljene tokom javne rasprave i pripremi izvještaj o rezultatima javne rasprave. U cilju izvršavanja navedenih obaveza, radno tijelo može osnovati posebnu radnu grupu.

Prijedlog zakona koji se stavlja na javnu raspravu objavljuje se u dnevnim novinama koje odredi relevantno radno tijelo. Poziv za predstavljanje mišljenja i sugestija, kao i vremenski okvir za njihovo podnošenje objavljuju se sa prijedlogom zakona.

Na osnovu mišljenja i prijedloga predstavljenih na javnoj raspravi, relevantno radno tijelo priprema izvještaj i uz prijedlog zakona ga podnosi Parlamentu na drugo čitanje.

⁴² http://www.mkogy.hu/parl_en.htm

Nadzorna saslušanja

Odredbe o nadzornom saslušanju predviđene su Zakonom o Parlamentu Republike Makedonije (2009)⁴³.

U skladu sa tim odredbama, nadzorno saslušanje se održava u cilju prikupljanja informacija i mišljenja stručnjaka u oblasti nadležnosti relevantnih radnih tijela, u vezi sa uspostavljanjem i sprovođenjem politika, primjenom zakona i ostalih aktivnosti Vlade i državnih organa. Nadzorno saslušanje sprovodi relevantno radno tijelo Parlamenta, koje na sjednicu može pozvati ovlašćene predstavnike Vlade ili ostalih državnih organa i zahtijevati od njih informacije i objašnjenja u vezi sa predmetom nadzornog saslušanja. Pozvani ovlašćeni predstavnici u obavezi su da prisustvuju sjednici na kojoj se održava nadzorno saslušanje. Predsjednik radnog tijela dužan je da obavijesti predsjednika Skupštine o održavanju nadzornog saslušanja, nakon čega predsjednik Skupštine šalje Vladi obavještenje u pisanoj formi. Predsjednik Skupštine obavještenjem zahtijeva od Vlade da imenuje ovlašćenog predstavnika koji će prisustvovati nadzornom saslušanju. Predsjednik radnog tijela šalje obavještenje u pisanoj formi ovlašćenom predstavniku Vlade ili drugog državnog organa, kako bi ga pozvao na sjednicu radnog tijela na kojoj će se održati nadzorno saslušanje, pri čemu ga obavještava o predmetu saslušanja. Takođe, može da zahtijeva da informacije, mišljenja i stavovi budu dostavljeni u pisanoj formi najmanje tri dana prije održavanja sjednice radnog tijela. Finansijska sredstva za nadzorno saslušanje obezbjeđuju se iz budžeta Parlamenta. Javnost se o održavanju nadzornog saslušanja informiše putem veb sajta Parlamenta i parlamentarnog TV kanala. Inicijativu za održavanje nadzornog saslušanja može pokrenuti jedan član radnog tijela. Radno tijelo odlučuje o održavanju nadzornog saslušanja većinom glasova prisutnih članova i najmanje jednom trećinom ukupnog broja članova. Ukoliko 15 poslanika, preko predsjednika Parlamenta, uputi pismeni zahtjev za održavanje saslušanja predsjedniku radnog tijela, predsjednik radnog tijela je u obavezi da zakaže saslušanje. Predsjednik Parlamenta sa potpredsjednicima i koordinatorima parlamentarnih grupa daje predsjedniku i članovima radnog tijela prijedlog za održavanje određenog nadzornog saslušanja. Tokom nadzornog saslušanja, članovi relevantnog radnog tijela i poslanici koji nijesu članovi mogu postavljati pozvanom ovlašćenom predstavniku Vlade ili državnog organa samo pitanja u vezi sa predmetom saslušanja. Tokom nadzornog saslušanja može se voditi rasprava sa pozvanim osobama koje imaju informaciju samo ukoliko je neophodno uskladiti ili razjasniti konkretna pitanja i činjenice. Odgovarajuće radno tijelo odlučuje o trajanju saslušanja, obezbjeđujući da svaki član radnog tijela učestvuje u raspravi.

Nadzorno saslušanje se bilježi fonografski i vode se zapisnici, pri čemu se tehničke i druge ispravke vrše u dogovoru sa licem koje je dalo izjavu.

Radno tijelo priprema izvještaj sa saslušanja i podnosi ga Parlamentu. Izvještaj sadrži suštinu izlaganja i može sadržati zaključke koji se dostavljaju Vladi Republike Makedonije. Zaključci nadzornog saslušanja postavljaju se na veb sajt Parlamenta.

⁴³ <http://www.sobranie.mk/en/default-en.asp?ItemID=BB6CD9F9914FFB4EB7C799588D176271>

4.8 Njemačka

S ciljem pribavljanja informacija o predmetu rasprave, odbor može da održi javna saslušanja stručnjaka, predstavnika interesnih grupa i drugih osoba koje mogu da dostave informacije. Ukoliko jedna četvrtine poslanika zahtijeva javno saslušanje, matični odbor je dužan da održi takvo saslušanje.

Ukoliko saslušanje zahtijeva manjina članova odbora, lica koja imenuje manjina moraju biti saslušana. Ukoliko odbor odluči da ograniči broj lica koja treba da budu saslušana, manjina može imenovati samo broj lica koji je proporcionalan njihovoj relativnoj snazi u odboru.

Odbor koji je zatražio mišljenje može, u dogovoru sa matičnim odborom, odlučiti da održi saslušanje ukoliko matični odbor ne iskoristi pravo na održavanje javnog saslušanja ili ograničava raspravu na aspekte predmeta koji spadaju isključivo u nadležnost odbora. Matični odbor se obavještava o mjestu i datumu rasprave, kao i licima koja će biti saslušana.

Tokom rasprave, članovi matičnog odbora imaju pravo da postavljaju pitanja, a to pravo može, u dogovoru sa matičnim odborom, da bude ograničeno na određene članove odbora. Odbor može da povede raspravu sa licem koje saslušavaju, ukoliko je to potrebno radi razjašnjenja činjenica. Vrijeme govora je ograničeno. Odbor može naložiti da pojedini članovi sprovedu saslušanje, pri čemu će svaka poslanička grupa biti uzeta u obzir.

Prilikom pripreme javnog saslušanja, odbor će obavijestiti lica o pitanjima na koja treba da daju odgovor, pri čemu može zahtijevati od njih da podnesu pisane komentare.

Troškovi eksperata i lica koja dostavljaju informacije se nadoknađuju na osnovu odluke odbora uz prethodnu saglasnost predsjednika. Navedeno važi i za saslušanja koja nijesu otvorena za javnost.

4.9 Slovenija

U skladu sa Poslovníkom Državnog zbora⁴⁴ radno tijelo može od Vlade i drugih državnih organa, institucija, preduzeća, javnih fondova zatražiti objašnjenja i informacije potrebne za obavljanje posla.

Najmanje jedna trećina članova Komisije za nadzor nad radom bezbjednosno-obavještajnih službi i Komisije za budžetsku kontrolu može, u pisanoj formi, zahtijevati od Vlade i drugih državnih organa, institucija, preduzeća, javnih fondova da obezbijede informacije i dokumenta iz njihovog djelokruga. Predsjednik radnog tijela mora uputiti rukovodiocu organa, institucije, preduzeća ili fonda zahtjev koji je potpisala najmanje jedna trećina članova. Vlada i ostali državni organi od kojih radno tijelo traži informacije u obavezi su da dostave iste.

Osim toga, radno tijelo može organizovati javna predstavljanja mišljenja (*public presentation of opinions*) u cilju prikupljanja informacija i pozvati stručnjake i ostale osobe koje mogu obezbijediti korisne informacije. Poziv za javno predstavljanje mišljenja objavljuje se u medijima sa pitanjima u vezi sa kojima je potrebno prikupiti informacije. Radno tijelo može zahtijevati da osobe pozvane na javno predstavljanje mišljenja dostave mišljenja i u pisanoj formi.

Predsjednik radnog tijela saziva i predsjedava sjednicom radnog tijela na kojoj se održava javno predstavljanje mišljenja i imenuje izvjestioce u cilju rasprave o pojedinim pitanjima. Osim toga, obezbjeđuje izradu izvještaja i odluka radnog tijela. Zamjenik predsjednika radnog tijela pomaže predsjedniku u radu i vrši funkciju predsjedavajućeg ukoliko je predsjednik odsutan.

4.10 Srbija

Procedura u vezi sa javnim saslušanjem u Narodnoj skupštini Republike Srbije uređena je Poslovníkom⁴⁵.

U skladu sa Poslovníkom, odbori mogu organizovati javna saslušanja u cilju pribavljanja mišljenja, odnosno stručnih mišljenja o prijedlogu akta koji je u skupštinskoj proceduri, razjašnjenja pojedinih rješenja iz predloženog ili važećeg akta, razjašnjenja pitanja značajnih za pripremu prijedloga akta ili drugog pitanja u nadležnosti odbora, kao i radi praćenja sprovođenja i primjene zakona, odnosno ostvarivanja kontrolne funkcije Parlamenta.

Prijedlog za organizovanje javnog saslušanja može podnijeti svaki član odbora. Prijedlog mora sadržati temu javnog saslušanja, kao i spisak lica koja bi bila pozvana. Odluku o organizovanju javnog saslušanja donosi odbor. Predsjednik odbora obavještava

⁴⁴ <http://www.dz-rs.si/index.php?id=271&docid=34&showdoc=1>

⁴⁵ Poslovník Narodne Skupštine Republike Srbije (član 83 i 84) <http://www.parlament.gov.rs/narodna-skupstina-/vazna-dokumenta.935.html>

predsjednika Parlamenta o odluci. Predsjednik odbora na javno saslušanje poziva članove odbora, narodne poslanike i druga lica čije je prisustvo od značaja za temu javnog saslušanja. Poziv sadrži temu, vrijeme i mjesto održavanja javnog saslušanja, kao i obavještenje o pozvanim učesnicima. Javno saslušanje se održava bez obzira na broj prisutnih članova odbora.

Nakon javnog saslušanja, predsjednik odbora dostavlja informaciju o javnom saslušanju predsjedniku Parlamenta, članovima odbora i učesnicima javnog saslušanja. Informacija sadrži imena učesnika na javnom saslušanju i kratak pregled iznijetih stavova i prijedloga. Članovi odbora mogu podnijeti predsjedniku odbora pisane primjedbe na informaciju o javnom saslušanju, koji ih dostavlja predsjedniku Parlamenta, članovima odbora i učesnicima javnog saslušanja.

Izvori

1. Parlament Češke <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw> [pristupljeno: 11. 10. 2011. godine]
2. Poslovnik Parlamenta Češke <http://www.psp.cz/cgi-bin/eng/docs/laws/1995/90.html> [pristupljeno: 11. 10. 2011. godine]
3. Parlament Estonije <http://www.riigikogu.ee/index.php?id=36279> [pristupljeno: 11. 10. 2011. godine]
4. Poslovnik Parlamenta Estonije http://www.riigikogu.ee/?rep_id=799356 [pristupljeno: 11. 10. 2011. godine]
5. Evropski parlament <http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/committeesList.do?language=EN> [pristupljeno: 11. 10. 2011. godine]
6. Poslovnik Evropskog parlamenta <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+RULES-EP+20110926+RULE-190+DOC+XML+V0//EN&language=EN&navigationBar=YES> [pristupljeno: 11. 10. 2011. godine]
7. Parlament Finske <http://web.eduskunta.fi/Resource.phx/parliament/aboutparliament/eu-affairs/index.htx> [pristupljeno: 12. 10. 2011. godine]
8. Ustav Finske, <http://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/1999/en19990731.pdf> [pristupljeno: 12. 10. 2011. godine]

9. Poslovnik Parlamenta Finske
<http://web.eduskunta.fi/dman/Document.phx?documentId=ti13611102246645&cmd=download> [pristupljeno: 12. 10. 2011. godine]
10. Parlament Hrvatske <http://www.sabor.hr/Default.aspx?sec=2141> [pristupljeno: 12. 10. 2011. godine]
11. Odluka o osnivanju Nacionalnog odbora Hrvatskog sabora,
<http://www.sabor.hr/Default.aspx?art=20382> [pristupljeno: 12. 10. 2011. godine]
12. Poslovnik Parlamenta Hrvatske <http://www.sabor.hr/Default.aspx?art=1852> [pristupljeno: 12. 10. 2011. godine]
13. Parlament Mađarske
http://www.mkogy.hu/fotitkar/angol/general_info.htm#_Toc213139886 [pristupljeno: 12. 10. 2011. godine]
14. Poslovnik Parlamenta Mađarske <http://www.mkogy.hu/hazszabaly/resolution.htm> [pristupljeno: 12. 10. 2011. godine]
15. Parlament Makedonije
<http://www.sobranie.mk/en/default-en.asp?ItemID=5D3D202E3CAF3F49B654D665D0A402C5> [pristupljeno: 12. 10. 2011. godine]
16. Poslovnik Parlamenta Makedonije <http://www.sobranie.mk/en/default-en.asp?ItemID=B1E2A59E1D94354F9C6B17D64F77079C> [pristupljeno: 12. 10. 2011. godine]
17. Parlament Njemačke http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/committees/index.html [pristupljeno: 12. 10. 2011. godine]
18. Osnovni zakon Njemačke <https://www.btg-bestellservice.de/pdf/80201000.pdf> [pristupljeno: 12. 10. 2011. godine]
19. Poslovnik o radu Parlamenta Njemačke <https://www.btg-bestellservice.de/pdf/80060000.pdf> [pristupljeno: 12. 10. 2011. godine]

20. Parlament Slovenije <http://www.dz-rs.si/index.php?id=268> [pristupljeno: 12. 10. 2011. godine]
21. Poslovnik Parlamenta Slovenije <http://www.dz-rs.si/index.php?id=271> [pristupljeno: 12. 10. 2011. godine]
22. Parlament Srbije <http://www.parlament.gov.rs/narodna-skupstina-.871.html> [pristupljeno: 12. 10. 2011. godine]
23. Poslovnik Parlamenta Srbije <http://www.parlament.gov.rs/narodna-skupstina-/vazna-dokumenta/poslovnik/prelazne-i-zavrsne-odredbe.1350.html> [pristupljeno: 12. 10. 2011. godine]